

Волков М.С.

*студент 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ ЯК ОСНОВНОЇ ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ (ОКРЕМІ АСПЕКТИ)

Адвокатура безсумнівно є однією з базових цінностей громадянського суспільства і правової держави. Одним з фундаментальних принципів функціонування даного інституту завжди був принцип забезпечення конфіденційності відносин довірителя і адвоката.

Розглядати поняття «таємниця» можна в декількох аспектах. Наприклад, Великий тлумачний словник сучасної української мови надає таке визначення: 1) те, що приховується від інших, відоме не всім, секрет; те, що не підлягає розголошенню; відомості, знання про щось, способи досягнення чого-небудь, невідомі іншим; 2) те, що не пізнане, не стало відомим або ще не доступне пізнанню; прихована внутрішня сутність явища, предмета; прихована причина [1, с. 1426]. Більш прагматичне визначення міститься у юридичній енциклопедії, де «професійна таємниця» тлумачиться як узагальнена назва відомостей (переважно з обмеженим доступом), якими володіє особа у зв'язку зі здійсненням нею професійної діяльності й розголошення яких заборонено. На думку творців словника, в Україні такими є відомості, що становлять адвокатську, банківську, лікарську, комерційну нотаріальну, службову таємниці, таємницю листування, телефонних розмов, поштових відправлень та інших повідомлень, таємницю усиновлення (удочеріння) тощо [2].

Насамперед дослідження теми треба розпочати з розгляду визначення, що надається в ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Відповідно до положень даної статті, адвокатською таємницею є будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності [3].

Дане поняття ще визначено в Загальному кодексі правил для адвокатів країн Європейського співтовариства. Цей документ визначає конфіденційність першорядним і фундаментальним правом та обов'язком адвоката. Положення 2.3.2. даного документа також покладає на адвоката

обов'язок зберігати в таємниці як відомості, одержані ним від клієнта, так і інформацію про клієнта, отриману ним у процесі надання послуг клієнту, причому дія строків давності не поширюється на даний обов'язок [4].

Доречно сказати, що незважаючи на детальне нормативне регулювання питань, пов'язаних з адвокатською таємницею, під час практичної реалізації окреслених положень у вітчизняній правовій системі виникає чимало дискусійних та проблемних моментів, що потребують належного розв'язання за допомогою правотворчих та правозастосовних механізмів. Так, особливої уваги заслуговує питання відносно гарантій збереження адвокатської таємниці під час проведення обшуків у робочих приміщеннях адвокатів. Відповідно до п.2 ч.2 ст.23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката має бути присутній представник ради адвокатів регіону, для забезпечення його участі службова особа, яка буде проводити відповідну слідчу дію чи застосовувати захід забезпечення кримінального провадження, завчасно повідомляє про це раду адвокатів регіону за місцем проведення такої процесуальної дії [3]. Доречно зазначити, що чинний Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не регламентує порядку подібного повідомлення, а лише покладає на уповноважену особу державного органу обов'язок здійснити таке повідомлення завчасно. При цьому, поняття «завчасно» не розкривається в жодному нормативно-правовому акті. Дана ситуація на практиці відкриває широкі можливості для зловживань з боку правоохоронних органів, особливо з врахуванням положення п. 4 ч. 2 ст. 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», відповідно до якого, неявка представника ради адвокатів регіону за умови завчасного повідомлення ради адвокатів регіону не перешкоджає проведенню відповідної процесуальної дії. Ситуацію, що склалась у зв'язку з викладеним вище слід вважати вкрай незадовільною [5].

Підсумовуючи проаналізовані дані, можемо зробити наступні висновки. Діюче українське законодавство досить детально регулює питання організації та функціонування інституту адвокатури в нашій державі, в тому числі й у сфері забезпечення дотримання адвокатської таємниці. Разом з тим, мусимо констатувати, що сьогодні чинна нормативна база містить численні прогалини та проблемні моменти, що не дозволяють говорити про належне забезпечення таємниці захисту.

При удосконаленні чинного законодавства, що регулює адвокатську таємницю, особливої уваги варто надати наступним питанням: регламентації вимог до понять, що залучені при проведенні обшуку житла чи робочого приміщення адвоката; обґрунтованості призначення подібних слідчо-оперативних дій. Лише після вирішення цих питань ми можемо вести мову про справедливий та ефективний інститут адвокатури у нашій країні.

Список використаної літератури:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь : Перун, 2002. 1426 с.
2. Юридична енциклопедія: в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К. : Укр. енцикл., 1998. Т. 2. 1999. 744 с.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства: від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Колдов Є. О. Адвокатська таємниця: дискусійні питання у регулюванні країн Європейського Союзу та України. *Молодий вчений*. 2018. № 11(2). С. 847-850.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна**

Газдюк Л.І., Шуляк А.А.

студентки 2-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ COVID-19

Пандемія внесла свої корективи у звичну діяльність кожного з нас. Не минули зміни й адвокатську діяльність. Карантинні обмеження безпосередньо вплинули і на діяльність судів: на початку запровадження карантину в судах відчувалась певна розгубленість щодо умов роботи в такий складний час. Адвокати не могли отримати чіткої відповіді стосовно того, чи будуть переносити судові засідання і на який термін, адже є визначені законодавством процесуальні строки, які є вкрай важливими і їх зупинення потягло б за собою наслідки, що вплинули б на всю країну. Слід зазначити, що в деяких країнах судову систему таки поставили «на паузу» на невизначений термін, але нашу країну така ситуація минула. Втім, це потягло за собою ряд інших проблем: від фізичного обмеження доступу до будівель судів, до нехтування окремими суддями правом адвокатів на здоров'я, коли судді не беруть до уваги те, що адвокати теж можуть заразитися коронавірусною хворобою [1].

Слід зазначити, що обмеження, які були введені у зв'язку з запровадженням карантину, вплинули в однаковій мірі як на адвокатів, так і